

Monitoring moudivláčka lužního (*Remiz pendulinus*) na jižní a střední Moravě v roce 2022

Cílem mapování je získat poznatky o početnosti, rozšíření a ekologii moudivláčka lužního na jižní a střední Moravě. Motivací je především fakt, že početnost tohoto pěkného druhu pěvce silně ubývá v celém jeho areálu, a proto chceme zachytit současný stav jeho početnosti u nás, případně zjistit, zda v některých oblastech nedošlo k jejímu poklesu oproti historickým údajům.

Biotopové nároky – kontrolovaná stanoviště

Moudivláček lužní se vyskytuje zpravidla v blízkosti vody (vodoteče, břehy rybníků, zarostlé mokřady), ale může se usadit i na vlhkých loukách či u podmáčených polí, pokud se zde objevují vhodné stromy pro hnízdění. Charakteristické visuté hnízdo bývá umístěno na tenkých převislých větvích listnatých stromů, nejčastěji na vrbách, olších, topolech nebo břízách. Hnízdní početnost může být v jednotlivých letech značně rozdílná. V pohnízním období vyhledává rákosové či orobincové porosty, ve kterých hledá potravu. Mapování tedy bude zaměřeno na vyjmenované typy mokřadních biotopů, přičemž vhodné je se soustředit na historicky známá hnízdiště. Výstupem mapování by měl být počet zpívajících samců/registrovaných jedinců na linii, či ploše (u malých lokalit) vhodných biotopů.

Sledovaná oblast

Mapování proběhne na území celého Jihomoravského kraje + v katastru okresů Uherské Hradiště a Zlín v kraji Zlínském.

Harmonogram mapování

Průzkum vhodných lokalit bude probíhat ve dvou termínech v průběhu hnízdního období. První období, 15. 4. - 31. 5. 2022, zahrnuje kontrolu obsazenosti hnízdišť mapováním zpívajících samců. Ve druhém, 1. 6. - 20. 6. 2022, by pak mělo být zachyceno hnízdění. V obou těchto termínech samci intenzivně vymezují svá teritoria zpěvem a pravděpodobnost jejich zjištění na lokalitě je tak největší. Druh lze i provokovat nahrávkou, i když není vhodné to opakovat vícekrát na téže lokalitě v rámci jednoho období. Zásadní je vybranou lokalitu navštívit v obou výše zmíněných termínech. Odstup mezi dvěma po sobě jdoucími kontrolami by měl být alespoň 14 dní. Mapování by mělo probíhat pouze za vhodných podmínek, tj. při teplotách nad 5 °C, bez silného větru a deště. Nejvhodnější denní dobou mapování je ráno, kdy je aktivita zpívajících samců vyšší. Kromě samotného hnízdění je žádoucí podchytit i pohnízní výskyt moudivláčků, v období 1. 8. - 1. 9. 2022, kdy mají ptáci rovněž časté nápadné hlasové projevy. Během září pak většina ptáků odlétá zimovat na jih. Vzácně zimující jedince lze mapovat v období 15. 11. 2022 - 1. 3. 2023. V tomto zimním období je ale především velmi vhodné provést na stejných liniích dohledávání hnízd, která jsou na neolistěných stromech výrazně více nápadná, než v době hnízdění. Tato doplňková metoda může významně přispět k upřesnění počtu hnízdících moudivláčků v daném území. Vychází přitom ze znalosti typického visícího moudivláččího hnízda, které je umístěno na stromech či keřích s elastickými větvemi a je převážně vytvořené z chmýří plstnatých nažek topolů a vrb. Lze se zaměřit jak na lokality, kde bylo hnízdění moudivláčků potvrzené, tak i na místa, kde bylo jejich hnízdění možné či pravděpodobné.

Zpracování výsledků

Všechny nálezy moudivláčků (včetně hnízdní aktivity) prosím zadávejte do internetové faunistické databáze České společnosti ornitologické **birds.cz/avif**. Vhodné je včasné zadávání pozorování do této databáze, aby se ostatní mapovatelé mohli lépe orientovat v již zmapovaných lokalitách. Při zadávání do databáze Avif prosíme kromě povinných údajů (datum, lokalita atd.) do poznámky k celé vycházce uvést „Mapování moudivláček“ a vypsát délku kontrolované linie, případně odkaz na zaznačenou linii na mapy.cz (ten získáte lehce v „Nástroje“ – „Měření vzdálenosti a plochy“, kde vyklikáte procházenou linii a pomocí „Sdílet“ získáte odkaz na mapu). V poznámce k lokalitě prosíme uvést stručný popis lokality. K nálezům hnízd, včetně těch zimních, je vhodné doplnit následující informace: druh stromu, výška, vzdálenost od vody, stav hnízda (dokončené/nedokončené, rozpadlé), GPS (příp. bod v mapě).

Velmi cenné jsou pro nás i negativní kontroly. Jelikož tyto záznamy nelze vkládat do Avifu, je vhodné negativní kontroly z lokalit zaznamenat např. do excelové tabulky. Případně pokud uvedete do „Poznámka k celé vycházce“ na Avifu „Mapování moudivláček“ a zadáte jen pozorování jiných druhů, je zřejmé, že moudivláček zjištěný nebyl.

Termín zadání pozorování do Avifu, případně odevzdání výsledků, včetně fotodokumentace a seznamu negativních kontrol je do **15. 3. 2023**. Styčným důstojníkem pro střední Moravu (Olomoucký kraj a okres Kroměříž) je Josef Chytil (chytil@prerovmuzeum.cz), pro jižní Moravu Filip Petřík (filepetrik@seznam.cz).

Autor metodiky: Jihomoravská pobočka ČSO